

Profesorul TRAIAN COHAL

– la aniversarea a 80 de ani –

Personalitate marcantă a învățământului preuniversitar ieșean, **Profesorul Traian Cohal** a slujit timp de patru decenii școala românească. A contribuit în mod decisiv la educarea și formarea caracterelor multor generații de elevi cărora le-a fost Dascăl. Cu talent didactic și muncă neobosită a ridicat multe serii de elevi la un nivel superior de înțelegere a matematicii, de competitivitate și de performanță. Sub îndrumarea sa, un număr mare de elevi au obținut rezultate remarcabile la olimpiade și concursuri de matematică naționale sau internaționale.

Traian Cohal s-a născut la 12 august 1932 în orașul Dorohoi, a absolvit *Colegiul Național „Grigore Ghica”* din localitate în 1951 și apoi cursurile *Facultății de Matematică și Fizică* la Universitatea din Iași în 1955. A fost reținut ca asistent la aceeași facultate, unde a funcționat în perioada 1956-1958. Fiind privit ca o persoană cu „origine socială nesănătoasă”, a fost înlăturat din învățământul superior. După o pauză de doi ani de inactivitate, este încadrat ca profesor la *Liceul „Alexandru Ioan Cuza”* din Iași în 1960. Începând din anul 1966 și până la data pensionării, în anul 1997, a fost profesor de matematică la *Colegiul Național „Costache Negruzzi”*. În slujba acestei ultime instituții **Profesorul Traian Cohal** a pus întreaga sa capacitate de muncă și talentul de dascăl, de această școală și-a legat roștul vieții. Într-un interviu afirma: „*Tatăl meu spunea că întâi este țara, apoi familia și apoi restul. Când fac inventarul vieții mele, întâi este țara, iar apoi Negruzzi*”.

Ca unul dintre foștii săi elevi, îmi aduc aminte de atenția deosebită pe care **Profesorul Cohal** o acorda corectitudinii și clarității lecțiilor, până la cele mai mici detalii. Conducea lecțiile în mod magistral, elevii îl ascultau cu răsuflarea tăiată. O trăsătură definitorie era dorința sa de a atinge perfecțiunea în tot ceea ce făcea. Această exigență s-a transmis și elevilor săi, care au primit astfel un atu hotărâtor pentru reușita în viață. Era un dascăl cu o personalitate complexă. Nu e de mirare că foștii săi elevi îl descriu în mod diferit, fiecare observând o altă latură a personalității sale copleșitoare. Desigur, la aceasta a contribuit și grija dascălului pentru fiecare elev în parte, ambiționându-l și oferindu-i răspunsurile de care avea nevoie.

Acorda o atenție deosebită și celorlalte aspecte ale vieții tinerilor. Acestora, căuta să le inducă o dezvoltare sănătoasă și echilibrată. Nu rareori citea și câte o poezie în orele de matematică. În momente libere, organiza excursii cu întreaga clasă, plimbări în Grădina Botanică, vizionarea de filme artistice etc. Cu timpul, către ultimii ani de liceu, raporturile sale cu tinerii elevi se transformau în adevărate legături de prietenie.

De-a lungul întregii sale activități, s-a aplecat cu o atenție deosebită și cu grijă părintească asupra elevilor nevoiași, care aveau o situație materială precară. Pentru

mulți dintre acești elevi capabili ce proveneau din mediul rural a reprezentat factorul decisiv al reușitei lor în viață. Desigur, ei își amintesc cum Profesorul i-a ajutat cu pachete consistente de alimente în cursul acelor ani marcați de lipsuri din perioada comunistă sau a intervenit la conducerea liceului pentru a li se asigura un loc în căminul internat. Unii dintre acești elevi sunt astăzi cercetători recunoscuți pe plan internațional sau profesori la universități din țară sau străinătate.

Profesorul T. Cohal are o bogată activitate editorială, îndreptată spre aceeași finalitate: susținerea învățământului matematic românesc. Între anii 1990 și 2007 a publicat 12 cărți reprezentând culegeri de probleme ce acoperă programele pentru gimnaziu și liceu, cărți foarte apreciate pentru conținutul variat și bogat, ordinea și gradarea problemelor, frumusețea problemelor incluse, precum și pentru acuratețea și eleganța stilului în care sunt redactate.

Se spune că bucuria cea mai mare a unui dascăl este aceea de a urmări reușita profesională a elevilor săi. Din acest punct de vedere profesorul Cohal poate fi unul dintre cei mai fericiți și împliniți dascăli. Dintre elevii săi care se disting în domeniul matematicii vom aminti (cerem scuze celor care nu sunt menționați aici, deși ar fi meritat) pe *Horia Neculai Teodorescu*, profesor la Univ. Tehnică din Iași și membru corespondent al Academiei Române, *Octavian Păstrăvanu*, profesor la Univ. Tehnică din Iași și membru al Academiei de Științe Tehnice, *Dan Tiba*, cercetător principal la I.M.A.R (București) și pe profesorii universitari *Gheorghe Aniculăesei* (Iași), *Ovidiu Cârjă* (Iași), *Constantin Zălinescu* (Iași), *Gabriel Turinici* (Paris).

Profesorul T. Cohal a participat și la treburile comunității matematice ieșene; în perioada 1959-1964 a fost secretar al Societății de Științe Matematice, filiala Iași.

Cea mai bună dovadă a faptului că domnul profesor a reușit să însușească elevilor săi nu doar cunoștințe matematice ci și o atitudine de responsabilitate și generozitate este instituirea, începând cu anul 2003, a *burselor „Traian Cohal”* la Colegiul „C. Negruzzi”. Un grup de foști elevi: *Ioan Macinca*, *Ioan Sauciuc*, *Mariana Olaru*, *Ovidiu Tănăsucă*, *George Rotaru*, *Manuel Savin* și *Romi Ciubotariu*, ce lucrează acum în străinătate, s-a întrunit și a decis să finanțeze anual întreținerea a 4-8 elevi silitori ce provin din mediul rural. Bursierii primesc bani de haine, de cazare, cărți, alimente și tot ce le este necesar. „*Bursa a apărut ca un omagiu adus unui om care ne-a ajutat să ne croim un drum prin viață. Ne-am angajat să susținem această bursă până la sfârșitul vieții noastre. E o progresie geometrică, cei pe care îi ajutăm noi îi vor ajuta pe alții și tot așa...*”, explică fostul elev *Ioan Sauciuc* care lucrează la Intel, SUA.

Pentru realizările deosebite în activitatea sa, Statul român i-a acordat mai multe distincții: *Medalia Muncii* (în 1965 și 1983), *Ordinul Muncii clasa a III-a* (1972) și *Ordinul Național „Serviciu credincios” în gradul de Cavaler* (2000).

Toți cei care l-au cunoscut pe **Profesorul Traian Cohal** îl prețuiesc ca pe un trunchi viguros cu sevă sănătoasă care a hrănit și a crescut multe ramuri tinere pentru care matematica a devenit un viitor și un destin.

La acest moment aniversar, foștii săi elevi, animați de admirație și afecțiune, adresează **Profesorului Traian Cohal** un simplu și calduros **La mulți ani! Ad multos annos!**

Conf. dr. Mircea BÎRSAN